

Inozemna izravna ulaganja u Republici Hrvatskoj

Križić, Matea

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:869911>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-12**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
„Dr. Mijo Mirković“

MATEA KRIŽIĆ

**INOZEMNA IZRAVNA ULAGANJA U REPUBLICI
HRVATSKOJ**

Završni rad

Pula, 2019.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
„Dr. Mijo Mirković“

MATEA KRIŽIĆ

INOZEMNA IZRAVNA ULAGANJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Završni rad

JMBAG: 0303066909, redovna studentica

Studijski smjer: Financijski management

Kolegij: Gospodarstvo Hrvatske

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Opća ekonomija

Mentor/ica: izv. prof. dr. sc. Kristina Afrić Rakitovac

Pula, rujan 2019.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Matea Križić, kandidatkinja za prvostupnicu ekonomije/poslovne ekonomije, smjera financijski management ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

Matea Križić

U Puli, 25. rujna 2019.

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Matea Križić dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom

„Inozemna izravna ulaganja u Republiku Hrvatsku“

koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 25. rujna 2019.

Potpis

Matea Križić

Sadržaj

1. UVOD	1
2. Inozemna izravna ulaganja	3
2.1. Pojmovno određenje	3
2.3. Ciljevi inozemnih izravnih ulaganja.....	6
2.4. Motivi davatelja i primatelja inozemnih izravnih ulaganja.....	7
3. Inozemna izravna ulaganja u svijetu	9
4. Inozemna izravna ulaganja u Republiku Hrvatsku	12
4.1. Kretanje inozemnih izravnih ulaganja.....	12
4.2. Investicijsko okruženje.....	18
4.3. Mogući utjecaji uvođenja eura na inozemna izravna ulaganja.....	24
4.4. SWOT analiza inozemnih izravnih ulaganja.....	26
4.5. Ekonomski učinci inozemnih izravnih ulaganja.....	29
5. ZAKLJUČAK	30
LITERATURA	32
POPIS TABLICA I ILUSTRACIJA	34
SAŽETAK	35
SUMMARY	36

1. UVOD

Svjedoci smo globalizacije te se svjetsko gospodarstvo danas nalazi u fazi vrlo brzih strukturnih promjena. Uzimajući u obzir da je Hrvatska malo gospodarstvo koje ne može bitno utjecati na globalne tržišne promjene, važno je prepoznati i iskoristiti tržišne promjene u svoju korist. Otvorenost gospodarstva je prilika kojom možemo potaknuti domaću proizvodnju i izvoz. Bitna značajka i prednost otvorenih gospodarstava je privlačenje inozemnih ulaganja. S obzirom na relativno mali investicijski kapacitet domaćeg gospodarstva, inozemna izravna ulaganja izrazito su značajna za razvoj hrvatskog gospodarstva. Predmet ovog završnog rada jesu inozemna izravna ulaganja u Hrvatskoj tijekom posljednje tri dekade.

Cilj rada je analizirati dosadašnji tijek inozemnih izravnih ulaganja u hrvatsko gospodarstvo.

Rad se, pored Uvoda i Zaključka, sastoji od tri poglavlja.

U drugom poglavlju dano je pojmovno određene inozemna izravna ulaganja, vrste ulaganja te motivi i ciljevi ulagača i zemlje primateljice kapitala.

Treće poglavlje predstavlja analizu priljeva i odljeva inozemnih izravnih ulaganja u svijetu u 2017. i 2018. godini. U nastavku slijedi prikaz 20 najznačajnijih zemalja primateljica kapitala te 20 najznačajnijih zemalja ulagača kapitala.

Četvrto poglavlje je usmjereno na inozemna izravna ulaganja u Republici Hrvatskoj te će biti pregled od njihova početka bilježenja do prvog tromjesečja 2019. godine po zemljama i djelatnostima. Navedena je Agencija koja utječe na promociju Hrvatske kao investicijske destinacije. Na samom kraju četvrtog poglavlja slijede mogući utjecaji uvođenja eura na inozemna izravna ulaganja, te swot analiza inozemnih izravnih ulaganja u Republici Hrvatskoj.

Za izradu završnog rada i u svrhu pronalaženja odgovora provest će se teorijsko i empirijsko istraživanje koristeći sljedeće metode: metoda deskripcije, metoda kompilacije, metoda klasifikacije, metoda analize, deduktivna metoda, induktivna

metoda, metoda proučavanja dokumenata i publikacija i historijska metoda.¹ Temeljni izvori podataka za korištenje ovog završnog rada su službene stranice Hrvatske narodne banke, Eurostata, Ministarstva gospodarstva, poduzetništva i obrta, Agencije za investicije i konkurentnost te druge publikacije koje su vezane za promatranu temu.

¹ *Metode znanstvenih istraživanja*,
http://www.unizd.hr/portals/4/nastavni_mat/1_godina/metodologija/metode_znanstvenih_istrazivanja.pdf, [pristupljeno 13.09.2019.]

2. Inozemna izravna ulaganja

2.1. Pojmovno određenje

„Inozemna izravna ulaganja se mogu definirati kao investicijske aktivnosti tvrtke izvan granica zemlje u kojoj imaju sjedište i u kojoj se donose glavne odluke, a najčešće se radi o ulaganjima u proizvodne pogone ili podružnice koje kontroliraju tvrtke sa sjedištem u nekoj drugoj zemlji.“² Da bi se ulaganje smatralo izravnim mora iznositi minimalno 10% ukupne vrijednosti objekta ulaganja, tj. minimalno 10% vlasničkih dionica. Inozemna ulaganja, u najširem smislu, podrazumijevaju sve vrste ulaganja inozemnih pravnih i fizičkih osoba u gospodarske djelatnosti neke zemlje.

Prema definiciji Međunarodnog monetarnog fonda (MMF-a), inozemno izravno ulaganje je dugotrajno ulaganje koje se događa kada inozemni ulagač (nerezident) posjeduje 10% ili više vlasničkog udjela gospodarskog subjekta (rezidenta) u nekoj zemlji.³ Novčano ulaganje smatra se inozemnim izravnim ulaganjem ako je ulagač kupio najmanje 10% dionica poduzeća u državi koja nije njegova matična država s namjerom da osigura duži interes u odabranom poduzeću te ostvari značajan utjecaj za upravljanje i pravo glasa. Inozemna izravna ulaganja predstavljaju privatne tijekomove kapitala iz matične zemlje prema poduzeću primatelju ulaganja smještenome u inozemstvu.

Prema kvalifikaciji MMF-a i OECD-a inozemna ulaganja se dijele na inozemna izravna (direktna) ulaganja, portfolio inozemna ulaganja i ostala inozemna ulaganja.⁴ Portfolio inozemna ulaganja su ona ulaganja kod kojih investitor kupuje vrijednosne papire ili dionice poduzeća, ali do iznosa od 10% ukupne vrijednosti. Ostala inozemna ulaganja spadaju: kreditni paketi te ostala ulaganja koja se ne ubrajaju u izravna i portfolio inozemna izravna ulaganja (javni kapital).

Struktura ovih ulaganja sastoji se od tri dijela:

² Matić, B. (2004): *Međunarodno poslovanje*, Sinergija, Zagreb, str. 221.

³ IMF (1993): *Balance of Payments Manual*, 5.izd., International Monetary Fund, str. 87, dostupno na: <https://www.imf.org/external/np/sta/bop/bopman.pdf>, [pristupljeno 05.07.2019.]

⁴ IMF (1993): *Balance of Payments Manual*, 3.izd., International Monetary Fund, str. 86, dostupno na: <https://www.imf.org/external/np/sta/bop/bopman.pdf>, [pristupljeno 05.07.2019.]

1. vlasnički kapital: investicija kupnje dionica već postojećeg poduzeća ili osnivanje novoga;
2. reinvestirana dobit: posuđivanje sredstava inozemnoj podružnici od matične kompanije. Unutarkompanijski zajmovi se vraćaju uz kamate, a tada obično predstavljaju odljeve kapitala iz zemlje odredišta;
3. reinvestirana zarada ili zadržana dobit: dio zarade koji nije podijeljen dioničarima u obliku dividendi. Ukoliko se dobit reinvestira, to će povećati zalihe kapitala u zemlji odredišta te će povećati njen proizvodni kapacitet, točnije, umjesto raspodjele dobiti putem dividende i njezina transfera u matičnu kompaniju, ona ostaje u inozemnoj podružnici – afilijaciji.⁵

Zahvaljujući internacionalizaciji poslovanja, inozemna izravna ulaganja su poprimila globalne razmjere zbog toga što su se kompanije proširile izvan granica svojih matičnih zemalja. Samim time, inozemna izravna ulaganja su jedna od važnijih strategija internacionalizacije jer pomoću inozemnih izravnih ulaganja, kompanije se lakše uključuju na inozemna tržišta. Glavni nedostatak direktnog investiranja sastoji se u tome što se velika ulaganja kompanija izlažu rizicima kao što su blokirana ili devalvirana valuta, pogoršano stanje gospodarstva te eksproprijacija strane imovine.⁶

2.2. Vrste inozemnih izravnih ulaganja

Inozemna izravna ulaganja se mogu podijeliti ovisno o smjeru, cilju te motivu ulaganja. Prema smjeru ulaganja razlikujemo inward (unutarnja, prema unutra) i outward (vanjska, prema van) ulaganja. Inward (unutarnja) ulaganja su kada se inozemnim kapitalom ulaže u domaće resurse te se potiču sa raznim subvencijama, poreznim olakšicama i zajmovima. Outward (vanjska) ulaganja su obrnuta od inward ulaganja; obuhvaća ulaganje domaćeg kapitala u inozemstvo. Ovo ulaganje nam daje mogućnost osiguranja rizika koje nude određene zemlje, točnije, vlada neke zemlje.

⁵ Prema: Grgić, M., Bilas, V., Franc S. (2012): *Inozemna izravna ulaganja i ekonomski razvoj*, Sveučilišna tiskara d.o.o., Zagreb, str. 88.

⁶ Kotler, P., Keller K.L. (2007): *Upravljanje marketingom*, Mate d.o.o., Zagreb, str. 675.

Prema cilju ulaganja ta novčana ulaganja mogu biti uložena u već postojeća poduzeća (brownfield) ili u osnivanje novog poduzeća (greenfield). Investitor može biti individua, država, fond, ali najsnažniji ulagači su multinacionalne kompanije razvijenih zemalja.⁷ Greenfield ulaganja su poželjniji oblik ulaganja za razliku od brownfield ulaganja jer stvaraju novi proizvodni kapacitet, dok brownfield ulaganja predstavljaju osnivanje poduzeća u punome vlasništvu pripajanja s poduzećem u matičnoj zemlji. Greenfield ulaganja predstavljaju ulaganja u novi proizvodni pogon na inozemnom tržištu u vlasništvu inozemnog investitora. Kod greenfield ulaganja, ulagač stječe pravo vlasništva, upravljanja i kontrole nad poslovnim subjektom u koji ulaže. Stvara proizvodni kapacitet, nova radna mjesta, stvara povezanost s globalnim tržištem te prenosi tehnologiju i nova znanja. Unatoč tome, brownfield ulaganja su kombinacija akvizicija i greenfield ulaganja jer se osniva poduzeće u 100%-tnom vlasništvu pripajanjem s poduzećem u matičnoj zemlji.

Prema motivu razlikujemo tržišno orijentirana ulaganja, resursno orijentirana ulaganja, ulaganja orijentirana na maksimiziranje učinkovitosti i strateška ulaganja. Tržišno orijentirana ulaganja (engl. Market-seeking) su ulaganja multinacionalnih kompanija na inozemna tržišta poradi pronalaska novih kupaca za vlastite proizvode ili usluge. Multinacionalne kompanije proizvode isti proizvod te „opskrbljuju“ lokalna tržišta putem proizvodnje u podružnicama supstituirajući izvoz iz matične zemlje. Resursno orijentirana ulaganja (engl. Resource-seeking) su ulaganja u industrije koje osiguravaju inpute za domaću proizvodnju i ulaganja u industriju koja upotrebljava output kompanije. Osnovni motiv za ulaganja koja su orijentirana na maksimiziranje učinkovitosti (engl. Efficiency-seeking) su povećanje učinkovitosti ulaganja tako da se koristi ekonomija obujma. Cilj je iskoristiti povoljne uvjete, tržišne kulture, razne kulturne čimbenike te se usredotočiti na proizvodnju i opskrbiti više tržišta. Strateški orijentirana ulaganja (engl. Strategic asset-seeking) u novijoj literaturi se spominju ulaganja koja su motivirana za potražnjom za novom tehnologijom. Ovo ulaganje je, ustvari, oblik suradnje s drugim kompanijama u svrhu zaštite od konkurenata te jačanje zajedničkih sposobnosti zbog lakšeg konkuriranja na globalnim tržištima.

Kada gledamo iz perspektive zemlje podrijetla, ulaganja mogu biti vertikalna ili horizontalna ulaganja. Vertikalno ulaganje je ulaganje u inozemstvo u svrhu osnivanja

⁷ Grgić, M., Bilas, V., Franc S., op. cit., str. 90.

ili kupnje poduzeća koje će proizvoditi poluproizvode ili dijelove nekog proizvoda. Najčešće se koriste kada se radi o složenijim tehničkim proizvodima poput računala, elektroničkih uređaja ili pak zrakoplova te radi smanjenja troškova proizvodnje. Multinacionalne kompanije premještaju pojedine faze proizvodnog procesa na lokacije gdje su proizvodni faktori jeftiniji ili dostupniji. Ta vrsta ulaganja najčešće se koristi kada među određenim državama postoje razlike u cijenama faktora (npr. cijena rada, tehnologija) proizvodnje te u određenim industrijama gdje je moguće proizvodne faze razdijeliti. Koristeći lokalne prednosti pojedinih dijelova, multinacionalne kompanije ostvaruju konkurentsku prednost u matičnim zemljama te, također, i u inozemstvu, i takvim načinom gura nacionalne kompanije ili ih prisiljava da postanu multinacionalne kompanije da internacionaliziraju proizvodnju.

S druge strane, horizontalna ulaganja su ulaganja u inozemstvo sa svrhom horizontalnog širenja međunarodne proizvodnje jednakih i/ili sličnih proizvoda kao u matičnoj zemlji. U inozemstvu se osnuje novo ili kupi već postojeće poduzeće koje će replicirati cjelokupnu postojeću proizvodnju ulagača. Osnovni cilj ovog ulaganja je direktna prisutnost na inozemno tržište, iskorištavanje određenih monopolističkih i oligopolističkih prednosti, zaobilazanje raznih troškova (transport, carine, ostala davanja).

2.3. Ciljevi inozemnih izravnih ulaganja

Četiri su cilja koja utječu na odluke stranih investitora u inozemnom ulaganju:

1. širenje tržišta (market-seeking)
2. povećanje efikasnosti (efficiency-seeking)
3. pristup resursima (resource-seeking)
4. uvećanje materijalne i nematerijalne imovine (asset-seeking).⁸

Također, postoji i strateški cilj ulaganja koji je definiran od strane vlada pojedinih država koje potiču multinacionalne kompanije na inozemna ulaganja.

⁸ UNCTAD (2006): World Investment Report, United Nations Conference on Trade and Development, str. 26, dostupno na: https://unctad.org/en/Docs/wir2006_en.pdf, [pristupljeno 27.08.2019.]

Najvažniji cilj koji multinacionalne kompanije žele ostvariti ulaganjem u razvijene države je ulaganje zbog širenja tržišta (market-seeking) jer zbog visoke kupovne moći, stanovništva te industrije, prisutnost na najrazvijenijim globalnim tržištima je uvjet bez kojega nema opstanka i razvoja poduzeća.⁹

Za razliku od multinacionalnih kompanija, lokalne kompanije u svim zemljama imaju prednosti a to su: bolje poznavanje potrošača, pravnih propisa, okruženja. U manje razvijenim zemljama, multinacionalne kompanije navedene nedostatke mogu nadoknaditi novijom tehnologijom, znanjem, kvalitetom proizvoda, suvremenim marketingom. U razvijenim zemljama je to ipak malo teže jer nema razlike između lokalnih i inozemnih poduzeća pa je direktna prisutnost jedini način za uspješno konkuriranje određenog tržišta.

Osvajanje novih tržišta, postojanost jeftinih faktora proizvodnje te osiguranje opskrbe strateškim proizvodnim inputima su osnovni ciljevi i odgovori zašto multinacionalne kompanije ulažu svoja sredstva u tranzicijske države i u države koje se nalaze u razvoju.¹⁰ Osvajanje tržišta je osnovni cilj ulaganja inozemnih ulagača jer zbog nerazvijene konkurencije te slabije tehničko – tehnološke opremljenosti multinacionalne kompanije taj cilj ostvaruju u vrlo kratkom vremenu. Zbog niže cijene radne snage, multinacionalne kompanije su premjestile dio ili cijeli proizvodni pogon iz razvijenih država u zemlje koje se nalaze u tranziciji i zemlje koje su u razvoju, ali u razvijenim zemljama su zadržale marketing i promidžbu.

2.4. Motivi davatelja i primatelja inozemnih izravnih ulaganja

Lokacija je jedan od odlučujućih motiva za ulaganje. Investicijska okolina u koju se ubrajaju lokacija, regija i stabilnost ima presudno značenje u odluci hoće li se zemlje davateljice inozemnih izravnih ulaganja odlučiti ulagati u određenu zemlju. Najveći ulagači su iz razvijenih zemalja svijeta (npr. SAD, Kina, Njemačka) te se istražuju ključni faktori koji će ustanoviti odluku o investiranju u određenu lokaciju.

⁹ Pavlović, D. (2008): *Inozemne direktne investicije u međunarodnoj trgovini*, Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb, str. 42.

¹⁰ Ibidem, 44. str.

Kao najznačajniji faktori guranja su:

- izbjegavanje trgovinskih barijera;
- konkurentski pritisak kompanija iz razvijenih zemalja;
- rast troškova proizvodnje u matičnoj zemlji;
- nedostatak resursa koji su neophodni za realizaciju procesa proizvodnje.¹¹

Na strani faktora privlačenja se javljaju poticajne mjere kojima Vlada neke zemlje privlače inozemna izravna ulaganja u cilju razvijanja gospodarstva. Rade na tome da se razvije povoljna investicijska klima koja će privući inozemna izravna ulaganja.¹² Što se tiče Hrvatske, Hrvatska je dosad učinila mnogo na eliminiranju prepreka pri realiziranju investicijskih projekata i to najviše izmjenama zakonodavnog i institucionalnog okvira ulaganja s ciljem ubrzanja administrativnih postupaka vezanih uz investicije.

¹¹ Bilas, V., Franc S. (2006): *Uloga inozemnih izravnih ulaganja i načini poticanja*, Ekonomski fakultet – Zagreb, Zagreb, str. 4

¹² loc.cit.

3. Inozemna izravna ulaganja u svijetu

Posljednje desetljeće prošlog stoljeća obilježilo je nekoliko čimbenika koji su se nalazili u osnovi rasta inozemnih ulaganja. Završetak Hladnog rata i tranzicija država srednje i istočne Europe na tržišnu ekonomiju otvorili su nove investicijske mogućnosti. U tom su razdoblju mjere neoliberalne ekonomske politike utjecale na veliki broj zemalja diljem svijeta.

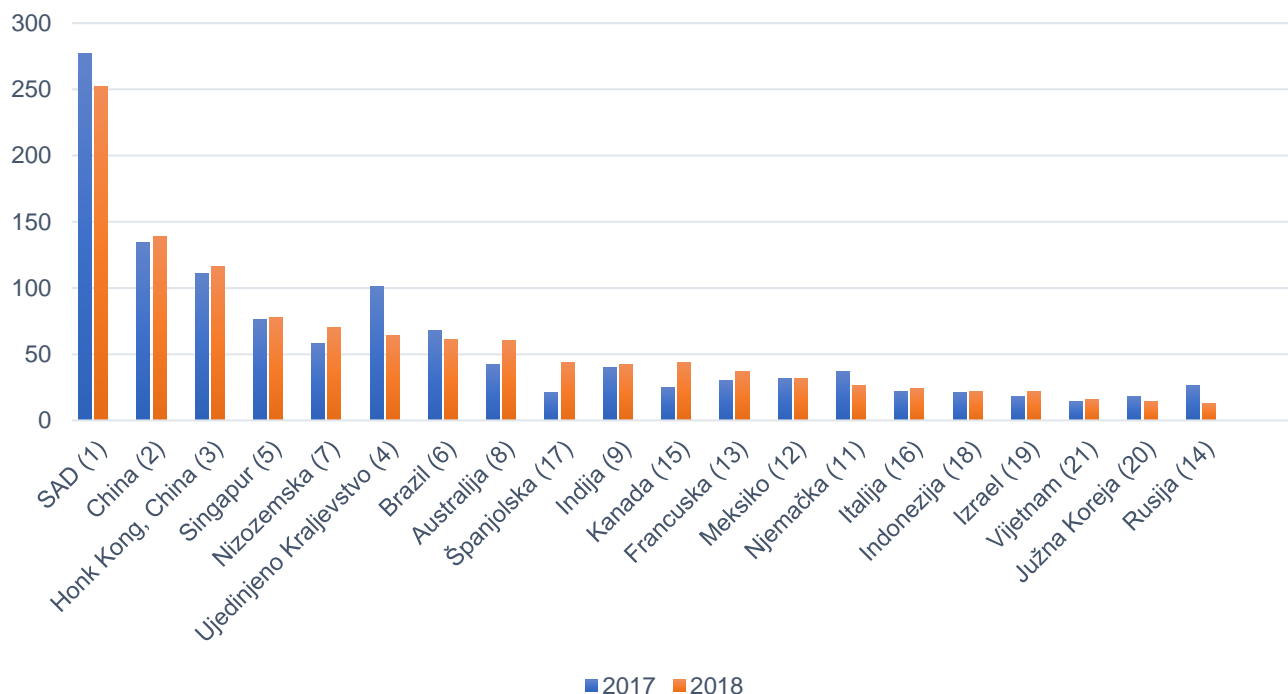
Trend izravnih inozemnih ulaganja je pokazao značajan rast od 2008. godine. U 2018. godini u, otprilike, 55 zemalja uvedeno je stotinjak mjera koja utječu na inozemna izravna ulaganja. To ukazuje na veliku zabrinutost prema stranom vlasništvu poduzeća, infrastrukturi te imovini.

Najvažniji čimbenik rasta izravnih ulaganja je preuzimanje i spajanje (M&A), te je najviše značajno među poduzećima u razvijenim zemljama svijeta. Međutim, M&A se smanjio na 4% od ukupnog M&A u 2018. godini nakon postepenog pada od 10% u razdoblju od 2008 do 2013. godine. U 2019. godini 22 sporazuma M&A su povučena ili odbijena najčešće iz političkih razloga, a to je dvostruko više nego u 2017. godini.¹³

¹³ UNCTAD (2019): *World Investment Report*, United Nations Conference on Trade and Development, str. 2, https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2019_overview_en.pdf, [pristupljeno 27.08.2019.]

Grafikon 1.

20 najznačajnijih zemalja primateljica kapitala, 2017 i 2018 (u mlrd dolara)

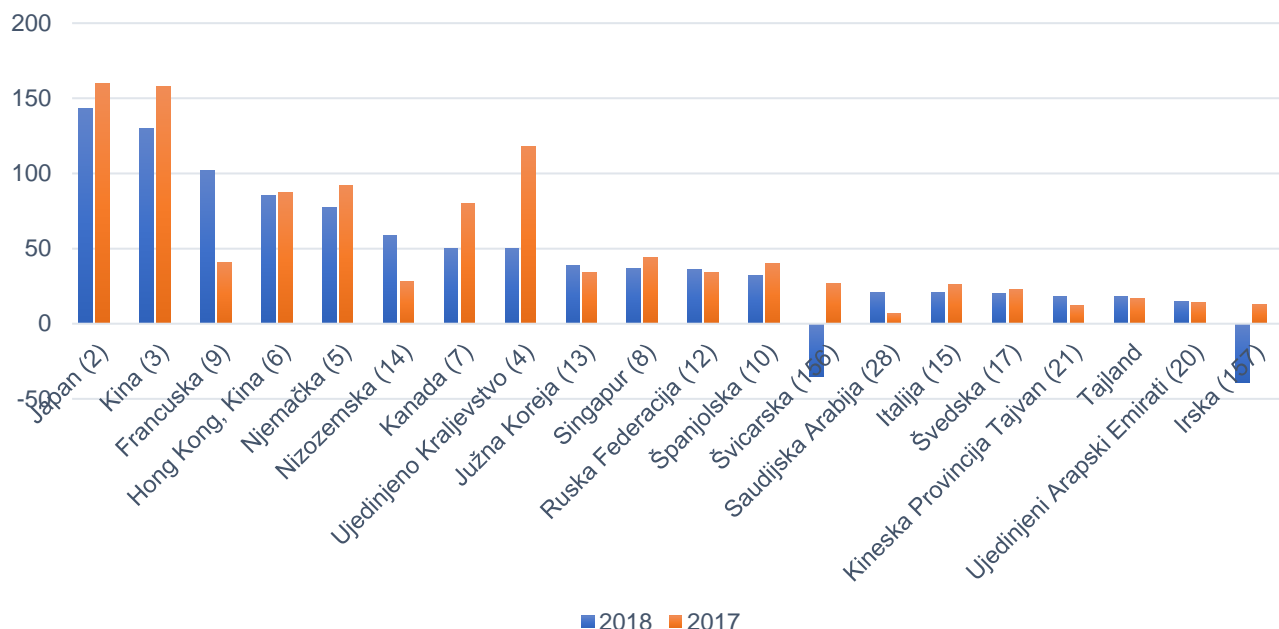

Izvor: UNCTAD (2019): *World Investment Report*, United Nations Conference on Trade and Development, str. 3, https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2019_overview_en.pdf, [pristupljeno 27.08.2019.]

Grafikon 1. nam prikazuje 20 najznačajnijih zemalja primateljica kapitala i njihove priljeve inozemnih izravnih ulaganja u 2017. i 2018. godini. Priljevi izravnih inozemnih ulaganja u razvijene zemlje su se smanjili za 27% od 2004. godine. Priljev izravnih inozemnih ulaganja u zemlje koje su u razvoju (Kina, Singapur, Brazil, Indija, Meksiko, Indonezija, Vijetnam, Sjeverna Koreja, Rusija) se povećao za 2% u odnosu na prethodnu godinu, te se udio zemalja u razvoju u izravnim inozemnim ulaganjima povećao za 54% što je najviše do sada. SAD je najveći primatelj inozemnih izravnih ulaganja, a slijedi ju Kina, Hong Kong (Kina) i Singapur. U 2017. godini najmanji priljev inozemnih izravnih ulaganja je imala zemlja Vijetnam sa vrijednosti od 14 milijardi dolara, a u 2018. godini najmanji priljev inozemnih izravnih ulaganja je imala Rusija sa vrijednosti od 13 milijardi dolara.

Grafikon 2.

20 najznačajnijih zemalja ulagača kapitala, 2017 i 2018 (u mlrd dolara)

Izvor: UNCTAD (2019): *World Investment Report*, United Nations Conference on Trade and Development, str.4, dostupno na:

https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2019_overview_en.pdf, [pristupljeno 27.08.2019.]

Vraćanje novčanih sredstava od strane multinacionalnih kompanija SAD-a je izazvalo negativni odljev izravnih stranih ulaganja (Švicarska i Irska) i dolazi do eliminiranja SAD-a sa popisa prvih 20 zemalja inozemnih izravnih ulaganja u 2018. godini. Gledajući grafikon 2., odljevi inozemnih izravnih ulaganja iz razvijenih zemalja (Japan, Francuska, Njemačka, Nizozemska, Kanada, Ujedinjeno Kraljevstvo, Španjolska, Švicarska, Italija, Švedska, Irska) se smanjio za 40% te udio istih u globalnim inozemnim izravnim ulaganjima se smanjio za 55% te taj podatak predstavlja najniži udio do sada. Najveći odljev inozemnih izravnih ulaganja ima Japan (143 mlrd. dolara; u 2018. godini), zatim ju slijedi Kina sa 130 mlrd. dolara.

4. Inozemna izravna ulaganja u Republiku Hrvatsku

Inozemna izravna ulaganja sustavno se u Hrvatskoj realiziraju od 1993. godine. U početku tranzicije, Hrvatska kao i ostale zemlje koje su bile u tranziciji nisu bile privlačne ulagačima kao razvijene zemlje svijeta zbog malih tržišta, nedovoljne infrastrukture.

Situacija se počela mijenjati (ubrzan proces privatizacije i liberalizacije) te Hrvatska postaje svjesna utjecaja inozemnih izravnih ulaganja koje donose brojne koristi za ekonomski razvoj. U namjeri da privuče što više inozemnih izravnih ulaganja, Hrvatska je Ustavom propisala da se prava inozemnih izravnih ulaganja neće umanjivati zakonima ili drugim podzakonskim aktima te je slobodno iznošenje kapitala iz Hrvatske po prestanku ulaganja.¹⁴ Privatizacija je omogućila stranim investitorima kupnju udjela u određenim hrvatskim poduzećima. U nastavku slijedi prikaz kretanja inozemnih izravnih ulaganja od 1993. do 2019. godine te prema zemlji ulagaču i prema djelatnostima.

4.1. Kretanje inozemnih izravnih ulaganja

Od 1993. godine do 1. kvartala 2019. godine u Hrvatsku je investirano 31,2 milijarde eura inozemnih izravnih ulaganja. Najveći investitori tijekom navedenog razdoblja su bili Austrija, Nizozemska, Italija, Njemačka, Luksemburg, Mađarska, Slovenija, Velika Britanija, Francuska, Švicarska. Hrvatska se u svojim počecima osamostaljenja polagano otvarala prema inozemnim izravnim ulaganjima i razlog tome su nestabilna društvena i politička situacija u regiji. U nastavku će biti prikazane tablice inozemnih izravnih ulaganja – imovina i obveze.

¹⁴ Ustav Republike Hrvatske, NN br. 41/2001, čl. 49.

Tablica 1. Izravna ulaganja – imovina (u milijunima eura)

Godina	VLASNIČKA ULAGANJA			ZADRŽANA DOBIT	DUŽNIČKI INSTRUMENTI			UKUPNO
	U poduzeće izravnog ulaganja	U izravnog ulagača (obrnuto ulaganje)	Između horizontalno povezanih poduzeća		U poduzeće izravnog ulaganja	U izravnog ulagača (obrnuto ulaganje)	Između horizontalno povezanih poduzeća	
1993.	15,2	0,0	0,0	n/a	n/a	n/a	n/a	15,2
1994.	5,7	0,0	0,0	n/a	n/a	n/a	n/a	5,7
1995.	5,4	0,0	0,0	n/a	n/a	n/a	n/a	5,4
1996.	20,7	0,0	0,0	n/a	n/a	n/a	n/a	20,7
1997.	161,0	0,0	0,0	6,7	53,0	0,0	0,0	220,7
1998.	70,1	0,0	0,0	2,2	72,9	0,0	0,0	145,2
1999.	59,6	0,0	0,0	2,1	-1,5	0,0	0,0	60,3
2000.	37,4	0,0	0,0	8,5	5,5	-0,7	0,0	50,6
2001.	125,9	0,0	0,0	19,8	-9,9	-0,2	0,0	135,6
2002.	592,8	0,0	0,0	8,3	7,7	0,3	0,0	609,1
2003.	71,4	0,0	0,0	31,7	15,3	1,5	0,0	119,9
2004.	93,5	0,0	0,0	165,8	23,6	17,8	0,0	300,7
2005.	79,7	0,0	0,0	63,8	37,5	0,0	0,0	181,1
2006.	150,0	0,0	0,0	63,5	6,4	-16,4	0,0	203,5
2007.	98,8	0,0	0,0	123,3	27,3	4,2	0,0	253,6
2008.	817,2	0,0	0,0	118,6	45,8	24,5	0,0	1.006,1
2009.	1.069,3	0,0	0,0	-117,1	-2,9	21,3	0,0	970,6
2010.	-280,8	0,0	119,8	7,3	386,0	13,1	0,0	245,4
2011.	-129,2	0,0	74,3	-7,4	-15,1	-19,9	0,0	-97,3
2012.	105,6	0,0	0,5	-70,8	-115,5	-6,5	0,0	-86,7
2013.	56,0	0,0	6,4	-163,5	-40,3	30,5	0,0	-110,8
2014.	1.565,0	0,0	-0,4	-212,0	157,3	33,2	65,3	1.608,5
2015.	380,5	0,0	2,4	-446,0	76,9	-31,4	-207,0	-224,7
2016.	110,8	0,0	-192,7	-1.562,8	22,1	50,6	-82,4	-1.654,5
2017.	382,3	0,0	-0,7	-1.239,3	58,9	-14,3	76,6	-736,6
2018.	102,4	0,0	-0,5	55,0	-14,2	70,2	57,7	270,6
1. tr. 2019. ³⁾	25,6	0,0	0,0	77,1	13,1	-22,9	38,8	131,6
UKUPNO	5.791,9	0,0	9,2	-3.065,2	809,7	155,1	-51,1	3.649,6

Izvor: izrada autora prema Hrvatskoj narodnoj banci (HNB), <https://www.hnb.hr/>, [pristupljeno 27.08.2019.]

Prema tablici 1., najveći prinosi izravnih ulaganja na području imovine su ostvareni 2008. te 2009. godine dok za 2010. i 2011. se bilježe negativni iznosi vlasničkih ulaganja. U 2011. godini je također negativan iznos, ali se bilježi rast naspram 2010. godine. Vlasnička ulaganja na području imovine su bila najviša 2014. godine te su iznosila milijardu i pol eura, dok su najmanja iznosila 2013. godine 56 milijuna eura. Hrvatski ulagači su usmjereni na zemlje bivše Jugoslavije (Bosna i Hercegovina,

Srbija, Slovenija, Crna Gora) zbog kulturoloških sličnosti. Hrvatska je u razdoblju od 1993. do 2019. godine 1. tromjesečja najviše uložila u Bosnu i Hercegovinu.

Tablica 2. Inozemna izravna ulaganja – obveze (u milijunima eura)

Godina	VLASNIČKA ULAGANJA			ZADRŽANA DOBIT	DUŽNIČKI INSTRUMENTI			UKUPNO
	U poduzeće izravnog ulaganja	U izravnog ulagača (obrnuto ulaganje)	Između horizontalno povezanih poduzeća		U poduzeće izravnog ulaganja	U izravnog ulagača (obrnuto ulaganje)	Između horizontalno povezanih poduzeća	
1993.	101,0	0,0	0,0	n/a	n/a	n/a	n/a	101,0
1994.	92,8	0,0	0,0	n/a	n/a	n/a	n/a	92,8
1995.	79,1	0,0	0,0	n/a	n/a	n/a	n/a	79,1
1996.	382,1	0,0	0,0	n/a	n/a	n/a	n/a	382,1
1997.	327,4	0,0	0,0	35,9	147,8	0,0	0,0	511,1
1998.	581,1	0,0	0,0	63,9	196,8	0,0	0,0	841,7
1999.	1.209,0	0,0	0,0	43,4	85,6	0,0	0,0	1.338,0
2000.	749,1	0,0	0,0	86,8	241,3	47,0	0,0	1.124,2
2001.	911,1	0,0	0,9	187,9	30,2	-29,8	0,0	1.100,3
2002.	718,3	0,0	0,0	160,9	138,6	1,1	0,0	1.019,1
2003.	762,4	0,0	0,0	587,9	238,8	3,8	0,0	1.592,9
2004.	320,3	0,0	0,0	291,7	428,4	3,6	0,0	1.044,0
2005.	800,6	0,0	0,0	570,4	65,2	-2,5	0,0	1.433,7
2006.	1.574,5	0,0	0,0	703,7	319,0	11,4	9,7	2.618,4
2007.	2.188,1	0,0	0,0	483,3	719,7	19,8	-2,2	3.408,8
2008.	1.882,8	0,0	0,0	508,5	333,8	0,8	929,3	3.655,2
2009.	448,2	0,0	0,0	287,4	1.212,2	41,3	267,9	2.257,1
2010.	261,9	0,0	0,0	530,5	-160,9	180,8	253,8	1.066,1
2011.	1.845,7	0,0	0,0	276,9	-907,2	-179,9	-13,0	1.022,5
2012.	784,6	0,0	5,0	255,3	-216,7	-13,5	340,2	1.154,9
2013.	661,6	0,0	0,0	-297,5	113,6	-14,9	276,4	739,2
2014.	2.230,7	0,0	0,0	-187,8	102,5	95,7	58,5	2.299,7
2015.	1.958,1	0,0	3,9	-974,9	-10,5	-19,9	-948,9	7,9
2016.	675,6	0,0	0,0	-291,2	58,3	77,7	-148,0	372,4
2017.	592,0	0,0	0,0	-614,1	595,1	-11,4	-33,1	528,5
2018.	654,7	0,0	-0,3	917,4	-324,5	5,4	-251,1	1.001,6
1. tr. 2019. ³⁾	165,2	0,0	0,0	45,1	211,1	32,8	-49,2	405,0
UKUPNO	22.958,2	0,0	9,6	3.671,6	3.618,1	249,4	690,3	31.197,2

Izvor: izrada autora prema Hrvatskoj narodnoj banci (HNB), <https://www.hnb.hr/>, [pristupljeno 27.08.2019.]

U razdoblju od 1991 do 1995. godine dominiraju mala ulaganja u srednja i mala poduzeća. Ukupna ulaganja u Hrvatsku u tranzicijskom razdoblju od 1991. do 1994.

su, uglavnom, koncentrirana u stvarnom likvidnom kapitalu te čine 34% ukupnih ulaganja.

U razdoblju od 1995. do 2000. godine struktura ulaganja se promijenila zbog privatizacije velikih tvrtki. Hrvatska se počinje uključivati u međunarodno financijsko tržište. U navedenom razdoblju se počinje ulagati u financijski sektor, farmaceutsku i prehrambenu industriju. Isto tako, nije došlo do greenfield ulaganja nego je inozemno ulaganje bilo usmjereno na otkup državnog vlasništva. Također, pojavljuju se novi projekti zbog kojih se poboljšava gospodarski rast te se otvaraju nova radna mjesta. U tablici 1 gledano u razdoblju od 1993. do 1995. inozemna izravna ulaganja su bila niska i nisu imala gotovo nikakav značaj na cjelokupno gospodarstvo, dok u razdoblju od 1995. do 2000. se pojavljuje značajnije ulaganje u cijelom svijetu, pa tako i u Hrvatskoj te se to odrazilo na cjelokupno gospodarstvo.¹⁵

U Hrvatsku je od 1993. do 2000. uloženo oko četiri milijarde dolara. U razdoblju od 1995. do 2000. nije bilo velikih inozemnih izravnih priljeva, izuzev 1999. godine gdje je priljev inozemnih izravnih ulaganja dosegnuo više od milijardu eura na području vlasničkih ulaganja. Inozemna izravna ulaganja su bila veća nego u prethodnom razdoblju, ali se javlja manjak greenfield ulaganja. Ulaganja su se odnosila na brownfield ulaganja, dok greenfield ulaganja nije bilo prisutnih, ali su ključne za gospodarski razvoj. Hrvatska je u navedenom periodu ostvarila dostatnu količinu inozemnih izravnih ulaganja za rast i razvoj. Najveći dio kapitala je, zahvaljujući, preuzimanju vlasničkih udjela putem privatizacije. U navedenom razdoblju Hrvatska je imala oko dvije milijarde eura inozemnih izravnih ulaganja te je bila jedna od najuspješnijih zemalja istočne Europe.

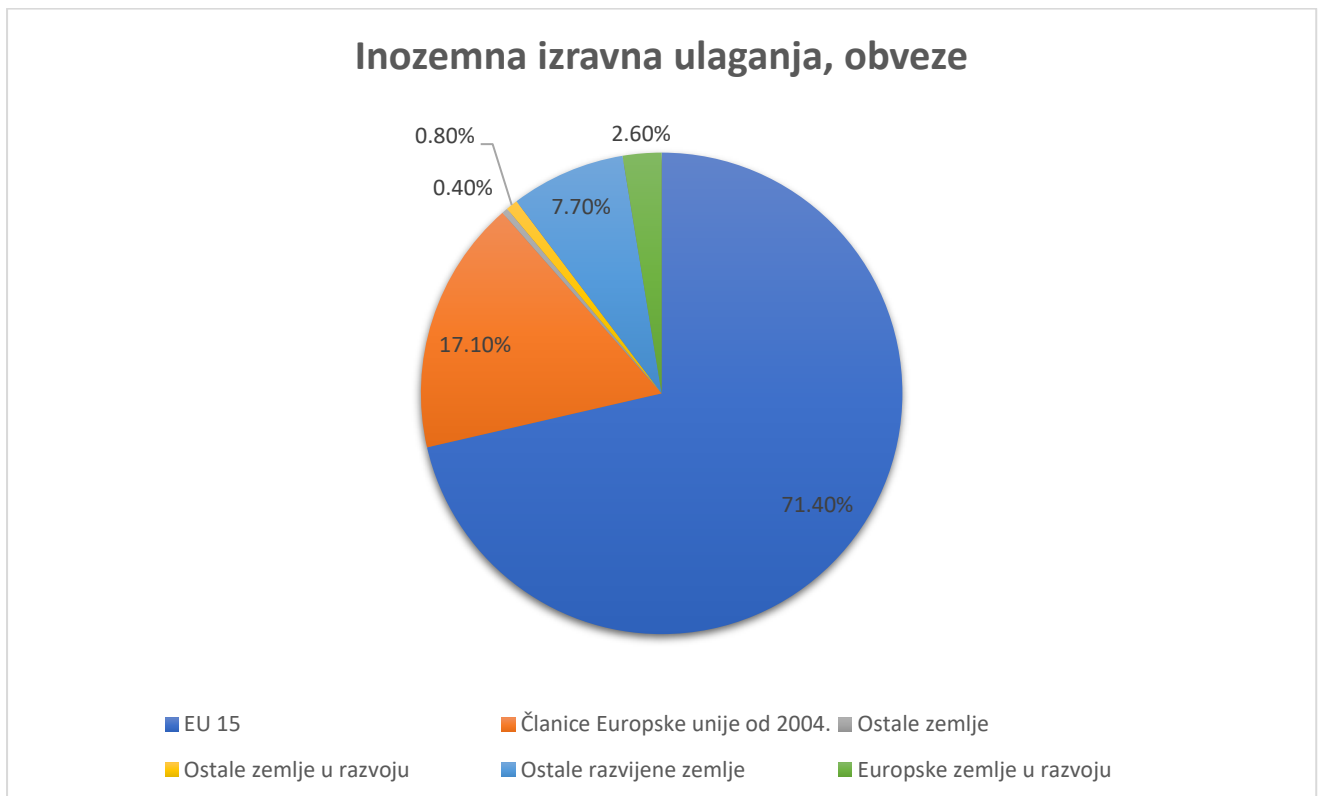
U razdoblju od 2000. do 2009. godine Hrvatska je ostvarila oko 21 milijardu eura. Nakon 2009. godine slijedi dezinvestiranje poradi Svjetske ekonomske krize, s time da su inozemne izravne investicije u početku krize u Hrvatskoj i dalje nesmetano rasle do 2009. godine. Nakon krize se stanje počelo popravljati 2014. godine kad su inozemna izravna ulaganja dosegla milijardu i pol eura.

¹⁵ Babić, A., Pufnik, A., Stučka, T. (2001): *Teorija i stvarnost inozemnih izravnih ulaganja u svijetu i u tranzicijskim zemljama s posebnim osvrtom na Hrvatsku*, Hrvatska narodna banka, Zagreb, dostupno na: <https://www.hnb.hr/documents/20182/121897/p-009.pdf/3f1c8c9e-8483-4dd1-9b03-74ad98e3785b>, [pristupljeno 27. kolovoza 2019.]

U razdoblju od 2010. do 2019. godine 1. tromjesečja inozemna izravna ulaganja osciliraju. Najveći priljev se dogodio 2014. godine. Razlog osciliranja inozemnih izravnih ulaganja je Svjetska ekonomska kriza zbog koje i danas osjećamo posljedice.

Ulaganja prema zemlji ulagaču

Grafikon 3.

Izvor: Izrada autora prema Hrvatskoj narodnoj banci (HNB), <https://www.hnb.hr/>, [pristupljeno 27.08.2019.]

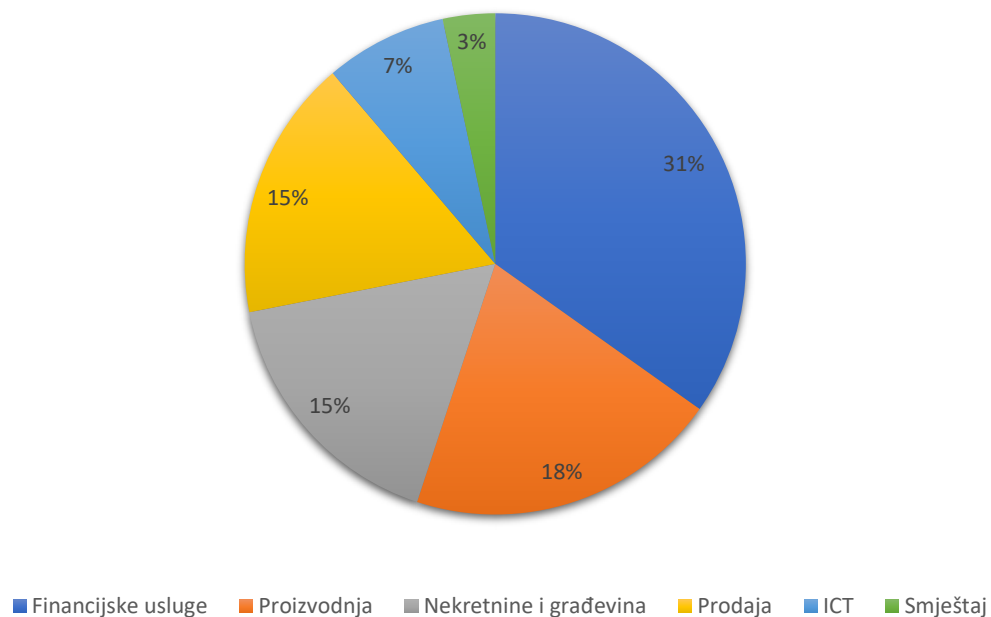
Grafikon 3. prikazuje 10 zemalja koje su najviše ulagale u Hrvatsku u razdoblju od 1993. do 1. tromjesečja 2019. godine. Najviše su ulagale zemlje koje su najrazvijenije zemlje Europske unije. Austrija je tijekom navedenog razdoblja uložila 4,5 milijarde eura, zatim, Nizozemska sa nešto više od 4 milijarde eura, potom, Njemačka sa 3,3 milijarde eura. Također su ulagale zemlje koje su u EU od 2004., Mađarska sa 2,7 milijarde eura, potom, Češka, Irska te Slovačka.

Inozemna izravna ulaganja po djelatnostima

Tranzicijske zemlje, a među njima i Hrvatska su postale otvorenije, liberalizirale su svoje ustroje i postale privlačne stranim ulagačima. Tako su inozemna izravna ulaganja pristizala iz Austrije, Nizozemske, Italije. Hrvatska nije razvila adekvatnu politiku usmjeravanja inozemnih izravnih ulaganja u područja i djelatnosti gdje bi podignula konkurentnost gospodarstva.

Grafikon 4.

Inozemna izravna ulaganja u Hrvatsku po djelatnostima 1993. - 1. kvartala 2019.

Izvor: Izrada autora prema Hrvatskoj narodnoj banci (HNB), <https://www.hnb.hr/>, [pristupljeno 27.08.2019.]

Prikazani grafikon 4. prikazuje inozemna izravna ulaganja po djelatnostima od 1993. godine do 1. kvartala 2019. godine. Najviše se ulagalo u financijske uslužne djelatnosti, što se ne odnosi na ulaganje u mirovinske fondove i osiguranja s više od 7 milijuna eura. Sljedeća djelatnost u koju se najviše ulagalo je proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda sa skoro milijun i pol eura. Treće po veličini ulaganja su

prodaja i nekretnine i građevina. Pod prodaju spadaju trgovine na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima sa 3 milijuna eura, dok se u poslovanje nekretninama uložilo nešto više od 2 milijuna eura.

4.2. Investicijsko okruženje

Na promociju Hrvatske kao investicijske destinacije čine agencije. Jedna od najvažnijih agencija je Agencija za investicije i konkurentnost (AIK). Agencija za investicije i konkurentnost je agencija Vlade Republike Hrvatske te je osnovana u svrhu promicanja Hrvatske kao poželjne investicijske destinacije u svijetu. Glede promoviranja Hrvatske kao investicijske destinacije Agencija pruža potrebnu pomoć stranim i domaćim investitorima kako bi došlo do maksimalnog potencijala određenog investicijskog projekta. Usluge koje nude ulagačima koji odluče ulagati u Hrvatsku te pružaju potporu u procesu realizacije investicijskog projekta kroz:

- osiguravanje svih potrebnih informacija o poslovnim i investicijskim mogućnostima u Hrvatskoj;
- podršku investitorima u svim fazama projektu kroz potrebne i relevantne informacije, podatke i analize o poslovnoj klimi, poslovnim mogućnostima (projekti, poslovne zone itd.) i investicijskim poticajima;
- profesionalnu i tailor-made asistenciju s ciljem osiguravanja uspješne implementacije investicijskog projekta u svim fazama;
- organizaciju obilaska investicijskih lokacija i sastanaka s predstavnicima javnih i privatnih tijela;
- promociju Hrvatske kao poslovne i investicijske destinacije kroz organizaciju seminara i konferencija i promotivnih materijala o investicijskim mogućnostima u Hrvatskoj te kroz međuinstitucionalnu suradnju na domaćem i inozemnom tržištu.¹⁶

„Misija AIK-a je da uslugama i profesionalnim odnosom omogući ulagačima da uspješno i brzo ostvare svoje poslovne projekte u Republici Hrvatskoj i da svojim

¹⁶ Agencija za investicije i konkurentnost, <http://www.aik-invest.hr/o-nama/> [pristupljeno 27.08.2019.]

djelovanjem kroz poticanje specijalizacije sektora, stvaranje klastera konkurentnosti te identificiranje mjera za pojednostavljenje poslovanja podigne razinu konkurentnosti u RH.“¹⁷

Pomoću privlačenja inozemnih ulaganja Agencija namjerava podizati priljeve inozemnih izravnih ulaganja te kao posljedica toga dolazi do povećavanja zaposlenosti. Investicijski projekti realiziraju se kroz pružanje potrebitih informacija o poslovnim mogućnostima, pružanje podrške investicijskim projektima u svim fazama realizacije te priprema projekata za investiranje. Kako bi došlo do jačanja konkurentnosti hrvatskog gospodarstva potrebno je ukloniti administrativne prepreke koje čine veliki kamen spoticanja prilikom ostvarivanja brojnih investicijskih projekata te je potrebno unaprijediti investicijsko okruženje i stvoriti poželjnu investicijsku klimu.

Konkurentske prednosti hrvatskog gospodarstva

Prema Agenciji za investicije i konkurentnost najznačajnije konkurentske prednosti hrvatskog gospodarstva 2019. godine jesu:

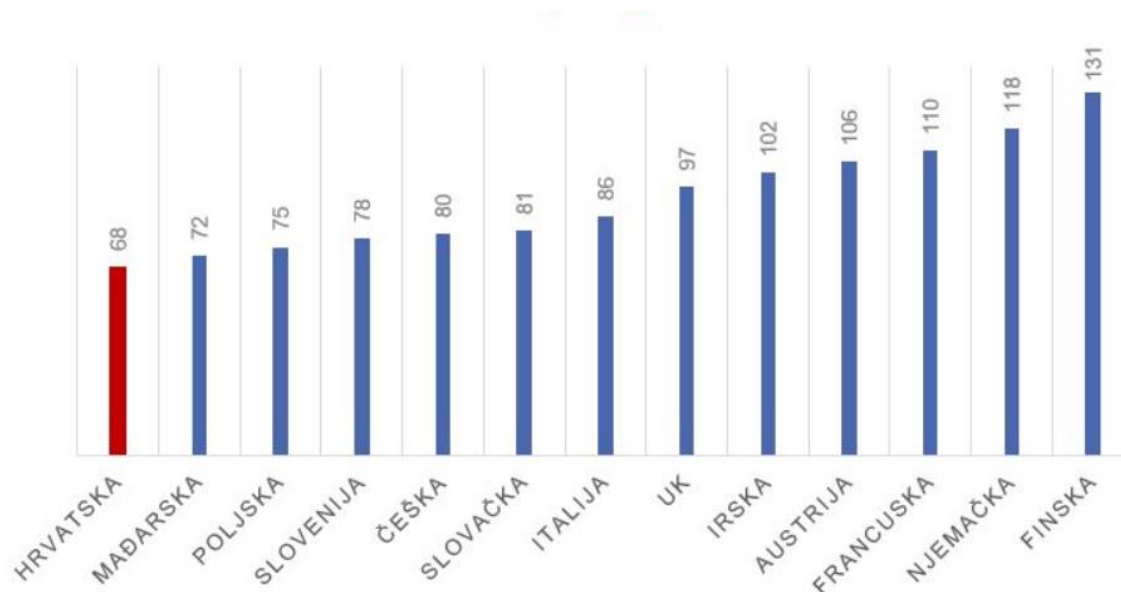
1. Troškovna konkurentnost

Troškovna konkurentnost proizvodnje se može postići na dva načina: inoviranjem proizvodnog procesa s ciljem smanjivanja troškova proizvodnje ili premještanjem proizvodnje u drugu regiju, ili čak zemlju gdje su cijene proizvodnih faktora, prije svega rada i kapitala niže. Troškovna konkurentnost hrvatske radne snage je takva da ne predstavlja prepreku rasta investiranja. Slika 1. prikazuje indeks troškova investiranja Hrvatske u odnosu na odabrane zemlje. Indeks troškova investiranja je 32% niži u odnosu na prosjek Europske Unije (EU – 28).¹⁸

Slika 1. Indeks troškova investiranja

¹⁷ AIK, Agencija za investicije i konkurentnost, <http://www.aik-invest.hr/o-nama/> [pristupljeno 27.08.2019.]

¹⁸ MINGO, Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, <http://investcroatia.gov.hr/zasto-hrvatska/troskovna-konkurentnost/> [pristupljeno 27.08.2019.]

Izvor: MINGO, Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, <http://investcroatia.gov.hr/>, [pristupljeno 07.09.2019.]

Primjer dobre prakse troškovne konkurentnosti hrvatskog gospodarstva može se smatrati tvrtka Ericsson Nikola Tesla koja je, također, najprofitabilnija tvrtka Ericsson Grupe u 2018. godini. Izjava višegodišnje predsjednice uprave Gordane Kovačević glasi¹⁹ *“Kvaliteta hrvatskih stručnjaka je već odavno prepoznata u svijetu. Znanje, inovativni duh, entuzijazam i težnja ka izvrsnosti u svim poslovnim procesima odlike su koje ih opisuju, a dio su i naših poslovnih aktivnosti i inicijativa. One obično počnu kao lokalne ideje, a postaju globalni proizvodi ili poslovni modeli.”*

¹⁹ MINGO, Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, <http://investcroatia.gov.hr/> [pristupljeno 07.09.2019.]

2. Atraktivna investicijska destinacija

Preko 15 000 stranih kompanija odabralo je Hrvatsku kao lokaciju za poslovanje zahvaljujući poticajima do 45% troškova investicije te poreznim olakšicama za zadržanu dobit.²⁰

„Osim rada na povećanju konkurentnosti, nastavit ćemo s promocijom Republike Hrvatske kao investicijske destinacije na ciljanim tržištima i ciljano prema investitorima za koje imamo saznanja da su u fazi širenja poslovanja u Europi te im u direktnom kontaktu predstaviti prednosti Hrvatske. Nastavit ćemo i s radom na našoj bazi poslovnih zona, koja se pokazala kao izvrstan alat u radu s investitorima, jer na jednom mjestu omogućuje pretragu poslovnih zona sa svim potrebnim informacijama.“ – AIK.

3. Porezni poticaji

Hrvatska ima atraktivne porezne poticaje, ugovore o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja s brojnim zemljama te je dio jedinstvenog carinskog područja Europske unije.²¹

1. Za investicije u visini protuvrijednosti kuna do 1 milijun eura, nositelju poticajnih mjera, stopa poreza na dobit umanjuje se za 50% od propisane stope poreza na dobit u razdoblju do 10 godina od godine početka investicije uz uvjet otvaranja najmanje pet novih radnih mjesta povezanih s investicijom.

2. Za investicije u visini protuvrijednosti kuna od 1 do 3 milijuna eura, nositelju poticajnih mjera, stopa poreza na dobit umanjuje se za 75% od propisane stope poreza na dobit u razdoblju do 10 godina od godine početka investicije uz uvjet otvaranja najmanje 10 novih radnih mjesta povezanih s investicijom.

3. Za investicije u visini protuvrijednosti kuna preko 3 milijuna eura, nositelju poticajnih mjera, stopa poreza na dobit umanjuje se za 100% od propisane stope poreza na

²⁰ Tvrtka Mirakul, <https://www.mirakul.hr/bizdirekt/poduzetnicke-zone/> [pristupljeno 07.09.2019.]

²¹ MINGO, Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, <https://www.mingo.hr/page/kategorija/investicije-1-2> [pristupljeno 07.09.2019.]

dobit u razdoblju do 10 godina od godine početka investicije uz uvjet otvaranja najmanje 15 novih radnih mjesta povezanih s investicijom.

4. Lokacija

Hrvatska je jedna od najatraktivnijih lokacija na svijetu za investiranje i bilježi stabilan godišnji rast priljeva izravnih stranih investicija. Hrvatska ima iznimno povoljan geostrateški položaj te mnogim zemljama predstavlja "vrata" ulaska na tržište EU.²²

Hrvatska raspolaže sa sljedećim pogodnostima:

- najkraće tranzitno vrijeme prijevoza od Dalekog istoka do Srednje Europe (Rijeka, Pula, Zadar, Split, Šibenik, Ploče, Dubrovnik);
- nekoliko najznačajnijih paneuropskih koridora prolaze teritorijem RH (VII, X, Vb, Vc);
- četiri riječne luke dio su plovnog puta Rajna-Majna-Dunav (Vukovar, Sisak, Slavonski Brod, Osijek);
- pristup tržištu od 500 milijuna ljudi.

Tvrtka Applied Ceramics je odabrala lokaciju Sisak koja proizvodi komponente za mikročipove koji se upotrebljavaju u strojevima. Odabrali su grad Sisak kao idealno mjesto za postizanje poslovnih ciljeva jer ima snažnu industrijsku tradiciju te im je grad Sisak sjedište za cijelo tržište u Europi.

5. Talent

Hrvatska ima učinkovitu, inovativnu, visoko kvalificiranu te višejezičnu radnu snagu s kojom uspjeh ne može izostati. To dokazuje da je Sveučilište u Zagrebu uvršteno među 500 najboljih sveučilišta u svijetu prema ARWU 2012 te je broj patenata i

²² MINGO, Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, <http://investcroatia.gov.hr/> [pristupljeno 07.09.2019.]

inovacija viši od prosjeka Europske unije.²³ Tvrtka Same Deutz-Fahr Žetelice d.o.o. je realizirala uspješne investicije u Hrvatskoj zbog kvalificirane radne snage te zbog toga i u budućnosti nastavljaju poslovati u Hrvatskoj.

6. Investicijska klima

Poslovno orijentirano okruženje koje potiče investicije i osigurava stabilnost su:

- atraktivni poticaji za investiranje;
- zajamčena repatrijacija kapitala i profita;
- snažna zaštita intelektualnog vlasništva.²⁴

Thomas Di Serio, predsjednik grupe Saint Jean Industries je odlučio uložiti u Hrvatsku prvenstveno zbog pogodnog poslovnog okruženja i pogodne investicijske klime.

7. Besplatna podrška

Potpuna usluga investitorima daje prednost u odlučivanju gdje će pojedine tvrtke ulagati. Hrvatska pruža profesionalnu i besplatnu uslugu investitorima koji ima profesionalni tim koji su visoko motivirani i iskusni i pruža im sve potrebne informacije i podršku tijekom realizacije investicijskih projekata

Glavni izvršni direktor Montane Tech Components AG Michael Tojner je izjavio da su ostvarili iznimno dobru suradnju s vlastima te su im predstavnici regionalnih i nacionalnih tijela vlasti u Hrvatskoj pomogli svladati barijere koje su ih sprječavale da ulože u Hrvatsku.

²³ MINGO, Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, <http://investcroatia.gov.hr/> [pristupljeno 07.09.2019.]

²⁴ MINGO, Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, <http://investcroatia.gov.hr/> [pristupljeno 07.09.2019.]

4.3. Mogući utjecaji uvođenja eura na inozemna izravna ulaganja

Prije uvođenja eura su postojala očekivanja da će euro poboljšati tokove kapitala koji kolaju između zemalja, pogotovo između europskih zemalja. Također se smatralo da ostvarenje zajedničke valute će utjecati na financijska tržišta i ponašanje ulagača jer niži transakcijski troškovi i uklanjanje tečajnog rizika dovodi do porasta poticaja ulaganja i omogućuju brži i bolji razvoj financijskih tržišta. Suprotno tome, postojala je mogućnost da jedinstvena valuta zbog manjeg izbora za diverzifikaciju ulaganja dovede do porasta ulaganja u zemlje koje nisu u eurozoni. U razmatranju utjecaja na ekonomsku aktivnost velika pozornost se posvetila inozemnim izravnim ulaganjima koja su povezana sa vanjskom trgovinom.

Općenito, uvođenjem valute koju ima većina zemalja dolazi do zamjene za ostale valute, te posljedicom toga proizlazi, prije svega, jednostavnost plaćanja; nestaju razlike između kupovnog i prodajnog tečaja strane valute, te se time povećava usporedivost cijena među europskih zemalja. Za proizvođače, posebice za proizvođače koji izvoze, to znači da se otklanja tečajni rizik i povećava se konkurentnost i olakšava trgovina sa inozemstvom. „Smanjenje prepreka trgovini pridonosi izvoznoj orijentaciji poduzeća, posebice malih i srednjih, koja su zbog relativno visokih troškova ulaska na strana tržišta većinom orijentirana na domaće tržište, kao i proširenju asortimana izvoznih proizvoda.“²⁵ S druge strane, potrošači će lakše donositi odluke o kupnji te se smanjuje neravnopravnost potrošača na različitim tržištima jer proizvođačima otežava diferenciranje cijena.

Veza između vanjske trgovine i inozemnih izravnih ulaganja određuje utjecaj uvođenja eura na ulaganje, te o tome ovisi je li riječ o vertikalnom ili horizontalnom inozemnom izravnom ulaganju. Pitanje je kako euro utječe na inozemna izravna ulaganja u zemlji koja ga uvodi? Uvođenje eura povećava inozemna ulaganja iz zemalja koje su izvan eurozone jer to omogućuje da zemlje koje nisu u eurozoni da trguju sa zemljama koje se nalaze unutar eurozone.

S druge strane, ulaganja među zemljama eurozone bi se smanjila ako je riječ o horizontalnom inozemnom izravnom ulaganju jer se tako izbjegavaju trgovinski

²⁵ HNB, (2017): *Uvođenje eura u Hrvatskoj: mogući učinci na međunarodnu razmjenu i ulaganja*, Hrvatska narodna banka, dostupno na: <https://www.hnb.hr/documents/20182/2070697/p-033.pdf/b616e6d2-78cf-4b79-830a-789ab25e853d> [pristupljeno 05.09.2019.]

troškovi. Nadalje, kako trgovinski troškovi nisu prioritetni poticaj postojanju vertikalnog inozemnom izravnom ulaganju (poput onog kod ulaganja iz zemalja jezgre eurozone u nove članice) i učinak uvođenja eura na takva ulaganja je neodređen. Ipak, mogao bi biti pozitivan ako euro dodatno smanjuje troškove i rizike poslovanja u državi primateljici ulaganja.

Pri istraživanju Petroulas-a²⁶ se smatra da se u razdoblju od 1992. do 2001. povećali tokovi inozemnih izravnih ulaganja između zemalja koja su u eurozoni nego među zemljama eurozone i zemalja koja se ne nalaze u eurozoni. Prema mnogim istraživanjima, utjecaj uvođenja eura je bio izložen najviše u početku stvaranja zajedničke valute te prije priključivanja novih članica Europske unije 2004. godine. Dinga i Dingova²⁷ nalaze da članstvo u EU-u jača priljeve izravnih ulaganja mnogo snažnije nego euro, a potvrđuju i da na inozemna izravna ulaganja nepovoljno djeluje dugoročna kolebljivost tečaja. Uvođenje eura predstavlja snažniji utjecaj na dužničke tokove kapitala u odnosu na vlasničke tokove kapitala te je razlog tome da je tečajni rizik manje bitan čimbenik u procjenjivanju vrijednosti vlasničkih nego dužničkih ulaganja. Uklanjanje tečajnog rizika nema gotovo nikakav učinak na kretanje vlasničkog nego dužničkog kapitala.

Ulazak Hrvatske u Europsku uniju je pozitivno utjecao na hrvatsko gospodarstvo. Uklonile su se prepreke u trgovinskoj razmjeni sa ostalima zemljama – članicama i olakšao se izvoz u EU i izvoz iz EU-a, te je time započeo oporavak hrvatskog izvoza i cjelokupne trgovine. Uvođenje eura u Hrvatsku bi pozitivno utjecao na inozemna izravna ulaganja jer bi na taj način zajednička valuta ohrabrila ulagače na način da se smanje tečajne neizvjesnosti i da se smanje ostale prepreke koje otežavaju pozitivno djelovanje izravnih inozemnih ulaganja. Također, važna komponenta priljeva inozemnih izravnih ulaganja je uklanjanje tečajnog rizika i pripadanje EU-u. Osim navedenog, inozemna izravna ulaganja su određena i nizom drugih činitelja, npr. uvjetima na svjetskim financijskim tržištima te u domaćem gospodarstvu, poput poreznog opterećenja, cijene rada i kvalitete radne snage. Pritom uvođenje eura bi,

²⁶ HNB, (2017): *Uvođenje eura u Hrvatskoj: mogući učinci na međunarodnu razmjenu i ulaganja*, Hrvatska narodna banka, dostupno na: <https://www.hnb.hr/documents/20182/2070697/p-033.pdf/b616e6d2-78cf-4b79-830a-789ab25e853d> [pristupljeno 05.09.2019.]

²⁷ HNB, (2017): *Uvođenje eura u Hrvatskoj: mogući učinci na međunarodnu razmjenu i ulaganja*, Hrvatska narodna banka, dostupno na: <https://www.hnb.hr/documents/20182/2070697/p-033.pdf/b616e6d2-78cf-4b79-830a-789ab25e853d> [pristupljeno 05.09.2019.]

također, smanjio valutni rizik koji bi poboljšao poslovnu klimu, pa tako i potaknuo inozemna izravna ulaganja.

4.4. SWOT analiza inozemnih izravnih ulaganja

SWOT analiza je izrađena u suradnji s predstavnicima resornih tijela državne uprave i partnerskih institucija u okviru uspostavljenih radnih skupina. Analiza prednosti, slabosti, prilika i prijetnji izvedena je iz osnovne analize. Osnovna analiza prikazala je glavne prednosti RH kao investicijske destinacije te je ukazala na potencijale, ali i kritična pitanja vezana uz poticanje i realizaciju investicija.

Tablica 3. Swot analiza

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • Povoljan geostrateški položaj i dobra prometna infrastruktura; • Razvijena poslovna, prometna i telekomunikacijska infrastruktura; • Obrazovana radna snaga; • Tradicija industrijske proizvodnje; • Prirodni uvjeti za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora; • Izgrađen zakonodavni institucionalni okvir za investicije; • Razvijena poslovna infrastruktura i poslovne potporne institucije; • Raznoliki prirodni resursi (šume, poljoprivredne površine, 5.800 km jadranske obale, vode i hrvatski dio Jadranskog mora); • Ulaskom u EU RH je postala dio tržišta od 500 milijuna stanovnika; • Usvojen pristup integriranoj zaštiti i upravljanju obalnim područjem i morskim okolišem 	<ul style="list-style-type: none"> • Postojanje administrativnih prepreka za investicije; • Gospodarska struktura ovisna o tradicionalnim, nisko-tehnološkim sektorima; • Dijelom zastarjela tehnologija i niska dodana vrijednost industrijske proizvodnje; • Razmjerno visok trošak rada i niska produktivnost; • Nedovoljna primjena sustava upravljanja kvalitetom i standarda korporativnog upravljanja; • Neusklađeno tržište rada s potrebama gospodarstva; • Odljev mozgova; • Nedovoljna umreženost javnog, privatnog i znanstveno-istraživačkog sektora; • Nepovoljna struktura investicija (koncentracija investicija u uslužnom sektoru); • Nedostatak <i>greenfield</i> investicija u visoko-tehnološke i izvozno-orijentirane sektore; • Nedefinirani industrijski lanci vrijednosti;

	<ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljna razvijenost tržišta rizičnog kapitala i visok trošak kapitala; • Nedovoljno razvijena infrastruktura u potpomognutim područjima; • Neučinkovito stavljanje u funkciju državne imovine; • Nedovoljno ulaganje u istraživanje i razvoj te niski stupanj komercijalizacije inovacija; • Nedovoljna primjena KET tehnologija; • Nedovoljno ulaganje u promociju RH kao prepoznatljive i poželjne investicijske destinacije;
Mogućnosti	Izazovi (Prijetnje)
<ul style="list-style-type: none"> • Pametna sektorska specijalizacija RH; • Mogućnost korištenja strukturnih instrumenata Kohezijske politike EU-a; • Razvoj i internacionalizacija klastera konkurentnosti; • Transfer tehnologije kroz izravne strane investicije; • Jačanje izvrsnosti industrije putem razvoja tehnoloških platformi; • Promocija RH kao atraktivne investicijske destinacije; • Mobilizacija investicijskog potencijala dijaspore; • Cjeloživotno obrazovanje i mogućnost brze prekvalifikacije radne snage; • Jačanje uloge gospodarske diplomacije u proaktivnom privlačenju investicija; 	<ul style="list-style-type: none"> • Globalne promjene na svjetskom tržištu vezano uz privlačenje izravnih stranih investicija (Brazil, Indija, Kina); • Jačanje investicijske atraktivnosti drugih zemalja u Jugoistočnoj Europi; • Globalna financijska kriza; • Nestabilna politička situacija u okruženju, odnosno u zemljama koje nisu članice EU-a; • Narušavanje ravnoteže postojećih prirodnih resursa;

Izvor: MINGO (2014): *Prijedlog strategije poticanja investicija u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2014. – 2020.*, Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, Zagreb., str. 31

Prilikom izrade SWOT analize uvažavani su sinergijski učinci. Naime, sasvim je izvjesno kako bez rasta i poticanja konkurentnosti gospodarstva, poboljšanja u područjima obrazovanja, istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija, razvoja

poslovne i znanstveno-istraživačke infrastrukture te stvaranja kvalitetnog poslovnog okruženja od strane države nema poticajnog okruženja za privlačenje investicija.²⁸

Prema Grgureviću, nivo realiziranih FDI u nekoj zemlji u razvoju ovisi o brojnim faktorima kao što su geografski položaj, stabilnost, okruženje, stupanj političkih i ekonomskih sloboda i rizika, osiguranog pristupa lokalnom i regionalnom tržištu, pravne sigurnosti investiranja, kvalificirane i jeftine radne snage, institucionalne izgrađenosti ili, jednostavno rečeno, od investicijski atraktivne poslovne klime u toj zemlji.²⁹ Unutarnji faktori se temelje na dosadašnjem iskustvu te se, u tablici 3., jasno vidi koje su mogućnosti i slabosti Hrvatske kao investicijskog okruženja. Hrvatska treba iskoristiti svoje prednosti i mogućnosti u promoviranju kao investicijske destinacije. Međutim, ono što Hrvatsku sprječava u poticanju investicija su njene slabosti koje treba što prije eliminirati da ih drugi ne bi iskoristili protiv vlastite strategije. Razni izazovi još više sprječavaju u poticanju investicija, ali na njih se ne može utjecati te im se moramo prilagoditi.

²⁸ MINGO (2014): *Prijedlog strategije poticanja investicija u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2014. – 2020.*, Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, Zagreb., str. 31

²⁹ Grgurević, N. (2013.) *Utjecaj direktnih stranih investicija na zemlje u tranziciji*, <http://univerzitetpim.com/wp-content/uploads/2013/10/Grgurevi%C4%87-N.-Utica-j-direktnih-stranih-investicija-na-zemlje-u-tranziciji-Anali-poslovne-ekonomije-godina-V-sveska-1-broj-8.-2013.g.-str.-17-24.pdf>, [pristupljeno 07.09.2019.]

4.5. Ekonomski učinci inozemnih izravnih ulaganja

U Hrvatskoj prevladavaju brownfield ulaganja što nam govori da inozemne tvrtke preuzimanjem i spajanjem domaćeg poduzeća dolaze do iskorištavanja materijalnih i nematerijalnih resursa. Inozemna izravna ulaganja su označavala privatizaciju poput Plive, INA-e su što rezultira nepovoljnu strukturu koja se temelji na ulaganjima u financijski, trgovinski sektor, dok je manji dio ulaganja usmjeren u prerađivačku industriju. Zahvaljujući privatizaciji, brownfield ulaganja su bila većeg obujma nego greenfield ulaganja. Greenfield ulaganja su najviše bile usmjerene u sektor trgovine, nego u prerađivački sektor i otvaranje radnih mjesta.

Priljev kapitala aprecirao je realni tečaj kune, što znači da su strana dobra postojala relativno jeftinija u odnosu na domaća. S obzirom na visoki uvoz, to je dovelo do porasta potrošnje i investicija. Naličje ovih kretanja ogledalo se u pogoršanju vanjskotrgovinske bilance odnosno povećanju deficita tekućeg računa. Inozemnim izravnim kapitalom financirani rast domaće potražnje, znakovit za zemlje u tranziciji, povećao je uvoz iz inozemstva te je Hrvatska sa većim priljevom kapitala bilježila sve veći deficit tekućeg računa kada je, u 2008. godini, iznosio 9% BDP-a.³⁰

Ulazak inozemnog izravnog kapitala u Hrvatsku je stranim investitorima olakšao pristup kapitalu i omogućio Hrvatskoj ekonomski rast tijekom tranzicije. Dosadašnja ulaganja nisu podignula konkurentnost Hrvatske kao povoljne investicijske zemlje. Potrebno je poboljšati investicijsku klimu, smanjiti transakcijske troškove poslovanja da bi bio što veći priljev inozemnih izravnih ulaganja.

³⁰ Prema: Obadić, A., Tica, J., (2016), *Gospodarstvo Hrvatske*, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb., str. 119.

5. ZAKLJUČAK

Republika Hrvatska je zemlja koja je devedesetih godina prošlog stoljeća prešla iz planskog gospodarstva u tržišno gospodarstvo te je ušla u proces tranzicije i susreće se sa mnogim poteškoćama kao i ostale zemlje koje su u tranziciji. Inozemna izravna ulaganja su od velike pomoći da se počne razvijati i konkurirati na svjetskom tržištu. Hrvatska mora razviti strategiju da privuče strane ulagače bez obzira što ima povoljan geostrateški položaj, jer nije samo on dovoljan da strani ulagači odluče ulagati u Hrvatsku. Danas je znatna konkurencija u poticanju inozemnih izravnih ulaganja te je potrebno omogućiti što bolju investicijsku klimu da bi se privukao inozemni kapital, ali smatram da birokracija i slaba poslovna infrastruktura to ne dopuštaju.

U početku su inozemna izravna ulaganja bile dosta manje jer se nije pridavala pozornost da bi mogle dosta utjecati na gospodarstvo, no nakon određenog vremenskog razdoblja Hrvatska se počinje sve više približavati inozemnom kapitalu i nastoji privući ulagače iz cijelog svijeta. Ostvarivanjem većeg i značajnijeg inozemnih izravnih ulaganja, Hrvatska bi povećala zaposlenost, proizvodnju, te bi povećala životni standard stanovništva. Smatram da je vrlo bitno da inozemna izravna ulaganja ponajprije idu u onaj sektor koji zaostaje za tehnologijom i koji je važan za gospodarstvo koji teži ostvariti ekonomsko blagostanje.

Kod kretanja inozemnih izravnih ulaganja bitno se razlikuju motivi koje imaju zemlje primateljice i zemlje davateljice inozemnih izravnih ulaganja. Zemlje davateljice nastoje se iskazati u razlici prihoda i rashoda multinacionalne tvrtke te u profitu. Inozemna izravna ulaganja nastoje na taj način dospjeti na inozemna tržišta i svaka multinacionalna kompanija bazira se na takvom načinu širenja jer time širi svoju djelatnost, jača konkurentnost te postaje sve više prepoznatljiva na međunarodnom tržištu. Njihov cilj je dospjeti na tržište na kojima su manji troškovi poslovanja i radne snage te proširiti utjecaj na tom području. S druge strane motivi zemalja primateljica očituju se u povećanju zaposlenosti, transferu tehnologije, zaštiti okoliša te u konačnici pozitivan gospodarski rast. Njihovi ciljevi leže u društvenim koristima koje će ostvariti ako privuku strane investitore te je potrebno pažljivo razmotriti u koje sektore je potrebno privući strana ulaganja te kakav će one imati učinak na cjelokupno gospodarstvo.

U ovom radu smo zaključili da su najvažniji faktori utjecaja stabilnost, sigurnost te administracija. Hrvatska polako povećava svoj BDP, vanjsku trgovinu te se iz godine u godinu bilježi znatno veći priljev inozemnih izravnih ulaganja, no radilo se, uglavnom, o brownfield ulaganjima, nego greenfield ulaganjima koje su ključne za razvitak gospodarstva. Hrvatska je od 1993. do 1. kvartala 2019. godine ostvarila 31,2 milijarde eura izravnih inozemnih ulaganja. Recesija i Svjetska financijska kriza su smanjile brojku te je iznos mogao biti veći. Najveći priljev inozemnih izravnih ulaganja dolazi iz Austrije, Italije, Njemačke.

LITERATURA

Knjige:

1. Grgić, M., Bilas, V., Franc S. (2012): *Inozemna izravna ulaganja i ekonomski razvoj*, Sveučilišna tiskara d.o.o., Zagreb.
2. Matić, B. (2004): *Međunarodno poslovanje*, Sinergija, Zagreb.
3. Kotler, P., Keller K.L. (2007): *Upravljanje marketingom*, Mate d.o.o., Zagreb.
4. Obadić, A., Tica, J., (2016), *Gospodarstvo Hrvatske*, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.
5. Pavlović, D. (2008): *Inozemne direktne investicije u međunarodnoj trgovini*, Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb

Publikacije:

1. Babić, A., Pufnik, A., Stučka, T. (2001): *Teorija i stvarnost inozemnih izravnih ulaganja u svijetu i u tranzicijskim zemljama s posebnim osvrtom na Hrvatsku*, Hrvatska narodna banka, Zagreb, dostupno na: <https://www.hnb.hr/documents/20182/121897/p-009.pdf/3f1c8c9e-8483-4dd1-9b03-74ad98e3785b>, preuzeto na dan 27.08.2019. godine.
2. IMF (1993): *Balance of Payments Manual*, 3.izd., International Monetary Fund, dostupno na: <https://www.imf.org/external/np/sta/bop/bopman.pdf>, preuzeto na dan: 07.07.2019. godine.
3. IMF (1993): *Balance of Payments Manual*, 5.izd., International Monetary Fund, dostupno na: <https://www.imf.org/external/np/sta/bop/bopman.pdf>, preuzeto na dan 05.07.2019. godine.
4. MINGO (2014): *Prijedlog strategije poticanja investicija u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2014. – 2020.*, Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, Zagreb.
5. UNCTAD (2006): *World Investment Report*, United Nations Conference on Trade and Development, dostupno na: https://unctad.org/en/Docs/wir2006_en.pdf, preuzeto na dan 07.07.2019. godine.

6. HNB, (2017): *Uvođenje eura u Hrvatskoj: mogući učinci na međunarodnu razmjenu i ulaganja*, Hrvatska narodna banka, dostupno na: <https://www.hnb.hr/documents/20182/2070697/p-033.pdf/b616e6d2-78cf-4b79-830a-789ab25e853d>, preuzeto na dan 05.09.2019. godine.

Internetske stranice:

1. <http://www.aik-invest.hr/o-nama/>, preuzeto sa stranice na dan 27.08.2019. godine.
2. <https://www.hnb.hr/>, preuzeto sa stranice na dan 27.08.2019. godine.
3. <https://www.mirakul.hr/bizdirekt/poduzetnicke-zone/>, preuzeto sa stranice na dan 07.09.2019. godine.
4. <http://investcroatia.gov.hr/>, preuzeto sa stranice na dan 07.09.2019. godine.
5. <https://www.mingo.hr/page/kategorija/investicije-1-2>, preuzeto sa stranice na dan 07.09.2019. godine.

POPIS TABLICA I ILUSTRACIJA

Grafikoni:

Grafikon 1.: 20 najznačajnijih zemalja primateljica kapitala, 2017 i 2018 (u mlrd \$)

Grafikon 2.: 20 najznačajnijih zemalja ulagača kapitala, 2017 i 2018. (u mlrd \$)

Grafikon 3.: Inozemna izravna ulaganja, obveze

Grafikon 4.: Inozemna izravna ulaganja u Hrvatsku po djelatnostima 1993. - 1. kvartala 2019.

Slike:

Slika 1. Indeks troškova investiranja

Tablice:

Tablica 1. Inozemna izravna ulaganja – imovina (u milijunima eura)

Tablica 2. Inozemna izravna ulaganja – obveze (u milijunima eura)

Tablica 3. Swot analiza

SAŽETAK

Hrvatska je mala zemlja koja ne može utjecati na globalne tržišne promjene, jasnija je važnost pretvaranja ovakvih kretanja u svoju korist. Otvorenost gospodarstva je politika kojom možemo poticati domaći rast i razvoj. Pritom je nezamjenjiva uloga inozemnih izravnih ulaganja. Ovaj rad definira pojam ulaganja, kako se dijele inozemna izravna ulaganja te je objašnjeno koji je njihov cilj i koji su motivi davatelja i primatelja inozemnih izravnih ulaganja. Zatim je prikazan trend inozemnih izravnih ulaganja u svijetu u 2017. i 2018. godini. Zasebno je napravljen pregled inozemnih izravnih ulaganja u Hrvatskoj te nam tablica daje jasniju sliku kako su se inozemna izravna ulaganja kretala od 1993. godine do 1. tromjesečja 2019. godine. Hrvatska je dosad ostvarila 31,2 milijarde eura inozemnih izravnih ulaganja, no recesija i kriza su napravile svoje. Spomenuta je agencija za investicije i konkurentnost koja je osmišljena da promovira Hrvatsku u svijetu kao poželjne investicijske destinacije te pruži svu potrebnu pomoć i domaćim i stranim investitorima kako bi došlo do maksimalnog potencijala nekog investicijskog projekta i navedene su konkurentske prednosti hrvatskog gospodarstva. Navedeni su mogući utjecaji uvođenja eura na inozemna izravna ulaganja. Zatim slijedi SWOT analiza inozemnih izravnih ulaganja koja ukazuje na potencijale, ali i kritična pitanja vezana uz poticanje i realizaciju investicija. Na samom kraju rada su navedeni učinci inozemnih izravnih ulaganja na hrvatsko gospodarstvo.

Ključne riječi: FDI, ulaganja, inozemna izravna ulaganja, svijet, Hrvatska

SUMMARY

Croatia is a small country that cannot influence global market changes, it is more clear the importance of converting such developments to its advantage. The openness of the economy is a policy that can stimulate domestic growth and development. The role of foreign direct investments is irreplaceable. This paper defines the notion of investment, how foreign direct investment is shared and explains what their objective is and what are the motives of the donors and recipients of foreign direct investments. The trend of foreign direct investment in the world was then shown in 2017. and 2018. Year. A separate overview of foreign direct investments in Croatia is made and the table gives us a clearer picture of how foreign direct investments ranged from 1993. Year to 1. Quarter of 2019. Year. Croatia has so far achieved 31.2 billion euros in foreign direct investment, but the recession and the crisis have made its own. The Agency for Investments and competitiveness, designed to promote Croatia in the world as desirable investment destinations, has been mentioned and provides all necessary assistance to both domestic and foreign investors in order to reach the maximum potential of a Investment project and lists the competitive advantages of the Croatian economy. The possible impacts of introducing the euro to foreign direct investments are mentioned. It then follows a SWOT analysis of foreign direct investment that points to potentials, but also critical issues related to the promotion and realisation of investments. At the very end of the work are listed the effects of foreign direct investments on the Croatian economy.

Keywords: FDI, investment, foreign direct investment, world, Croatia